

Matilda- vanhus lasipurkissa 2

Matilda on minulle hyvin läheinen henkilö, jonka olen tuntenut vuosikymmenien ajan. Loppukesästä 2005 hänet löydettiin asuntonsa lattialta melko surkeassa kunnossa. Hänet vietiin ambulanssilla sairaalaan, ja vaikka hän ei enää tarvitse sairaalahoitoa, makaa hän siitä huolimatta pitkäaikaisosastolla. Hänelle ei ole muuta sijaa kotikaupungissaan, jossa hän on elänyt ja työskennellyt yli yhdeksänkymmenen vuoden ajan. Häntä ei katsota arvolliseksi saamaan inhimillistä kohtelua, sillä kaupungin vaikuttajat ovat päättäneet, ettei vanhustenhoitopaikkoja rakenneta riittävästi.

Kerron sinulle Matildasta, ei vain yhtenä itselleni rakkaana henkilönä, vaan hän edustakoon kaikkia kaltaisiaan tässä armaassa kotimaassamme, joka monessa suhteessa on alkanut tuntua entistä vieraammalta, enemmän mustikalta kuin mansikalta. Itsekäs ajattelu ja kykenemättömyys nähdä nurkan taakse ovat johtaneet siihen, että yhä useampi vanhus kuihtuu ennenaikaisesti pelkämästä mielipahasta.

Eräällä vierailullani Matildan luona totesi hän jotakin, mikä jäi soimaan mielessäni. ”Onko kaikki ihan siten kuin pitäisi olla? Minä olen täällä sairaalassa kuin lasipurkissa!” Ensimmäisinä päivinä ja viikkoina en vielä osannut sijoittaa tuota hyvin kaihomielisesti lausuttua toteamusta oikeisiin yhteyksiin. Tänään tietyt palaset loksahivat paikalleen, ja koin oikeastaan eräänlaisen järkytyksen.

Matilda on siinä määrin dementoitunut ja sekava, ettei hän osaa nähdä kaikkea siten kuin terve ihminen. Hän ei pohjaan asti käsitä olevansa kykenemätön elämään yksin, mutta ymmärtää kuitenkin entisenlaisen elämän olevan ohitse. Kuinka usein hän onkaan kysynyt minulta: ”Menikö tämä kaikki nyt aivan oikealla tavalla? Oletko sinä tyytyväinen tähän ratkaisuun?” Minusta tuntuu jotenkin pahalta tämä kysymys, koska siihen omalla tavallaan sisältyy tarkoitukseton syytös: ”Oletko nyt aivan varma että teit oikein, kun hommasit minut tänne?” Minulla ei tietenkään ole mitään tekemistä hänen sairaalaan joutumisensa kanssa, eikä minun mielipiteeni paina tässä asiassa. Matilda kuuluu hoidon piiriin, mutta ei todellakaan sairaalan osastolle!

Olen sanonut sen usein ja sanon tänä päivänä vieläkin painokkaammin: ”Vanhainkotiin kuuluvan vanhuksen sijoittaminen kuukausiksi tai vuosiksi sairaalan pitkäaikaisosastolle on mitä törkeintä henkistä väkivaltaa.” Sosiaalitoimen ja kaupungin päättäjiltä odotetaan itsestään selvästi asioiden tuntemista ja ammattitaitoa. Jos nyt kuitenkin paikkakunnalta puuttuu kolmestakymmenestäviidestä sataan vanhainhoitopaikkaa, voidaan ilkeilemättä todeta, että päättäjät tarkoituksellisesti ajavat alas vanhuksia. Jos sosiaalitoimi sanoo, ettei ole huomannut asiaa, osoittaa se törkeätä välinpitämättömyyttä ja kykenemättömyyttä uskotun viran hoitamisessa.

”Minä olen täällä kuin lasipurkissa!”

Itse sitä tiedostamatta vanhuksemme lausui syvällisen totuuden siinä määrin, että se pääsee kirjani kansilehdellekin. Matildan makaaminen sairaalan osastolla todistaa paikkakunnan välinpitämättömyydestä niin äänekkäällä tavalla, että voi vain ihmetyttää miksi suurempi määrä ihmisiä ei ole jo älähtänyt asian johdosta. Kun vanhukselle ei suoda jo lainkin vaatimaa asiallista hoitopaikkaa, vanhuksemme nyt aivan käytännössä säilötään kuin lasipurkkiin sairaalaosastolle. Säästäminen on kai osittain kaiken yllä, mutta todellisuudessa tämä on törkeän kallista säästämistä,

koska se perustuu kykenemättömyyteen ennakoida tulevia tilanteita. Vanhusten määrä on koko ajan lisääntymässä, eivätkä nämä vanhukset todellakaan ole kuin jostakin ulkoavaruudesta tai vierailta mailta saapuva uhka, vaan meidän vanhuksemme olemme me itse.

Matildan paikkakunta mainostaa itseään luonnonkauniina siltojen kaupunkina, jonne jokainen on tervetullut asumaan. Nykytilanteessa tekisi mieli laittaa lehteen ilmoitus: ”Älä missään tapauksessa muuta tähän kaupunkiin, jos et ole hyvin varakas. Jos sairastut pitempiaikaisesti, merkitsee se suurimmalla todennäköisyydellä henkistä romahtamistasi, sillä sairaala on niin tupaten täynnä, että joudut makamaan osastolla tai vuoteessa, missä sinua ympäröivät kaikki ne vanhukset ja huonokuntoiset ihmiset, jotka eivät ole päässeet vanhainkotiin. Nämä vanhukset ovat alajakolinjalla, ja tavattoman miellyttävästä hoitohenkilökunnasta huolimatta heidän henkinen tilansa heikkenee jatkuvasti. Älä muuta siltojen kaupunkiin, sillä täällä sairastuminen on kohtalokasta, ja vanhuksena sinulle ei ole arvoistasi paikkaa!”

Tänään Matilda oli harvinaisen hiljainen ja totinen. Vaihdoin vain muutama sanan keskenämme, ja koin itselleni onneksi sen, että istuimme aulassa niin että televisio oli näkökentässäni. Matilda piti moneen kertaan kehottaa alkaa syömään iltaruokansa. Vanhuksen käsi liikutti lusikkaa todella väsyneesti ja ruokailu kesti melko pitkään. En ole suorittanut psykologin tutkintoa, mutta se tuskin olisi-kaan tarpeen tarkkaillessani vanhustani. Viime vuosien keskustelut ahdistettujen ihmisten kanssa ovat osoittaneet, että usein korkea koulutus on vain kuin hitsaajan lasit ammattiauttajan silmillä. Mitä enemmän koulutusta, sitä vaikeampi näyttää auttajan olevan lähestyä kohtaamaansa ongelmaa siltä tasolta missä ongelma on. Suurin osa ihmisten ongelmista on ruohonjuuritasolla, tavallisen ihmisen tasolla, sillä mehän olemme kaikki ihmisiä. Ihmissuhdeongelmien johdosta syntyneissä kriiseissä ei ratkaisevassa asemassa ole jokin yhteiskunnallinen koulutus, vaan pätevimpiä auttajia ovat aivan maalaisjärjen omaavat, kokemuksen kautta sivistyneet ihmiset.

Viime kesänä minulle soitti hyvin ystävällismielinen psykiatri nähtyään lehti-ilmoituksemme. Hänen kanssaan saattoi puhua kuin ihminen ihmiselle. Esitin hänelle mieltäni vaivaavan kysymyksen koskien ammattilaisten haluttomuutta ottaa kantaa narsistiseen persoonallisuushäiriöön. Miksi ei kukaan tunnettu psykiatri ole tullut kanssamme rintamaan tämän niin suurta ja laajaa ahdistusta tuottavan ongelman lievittämiseksi? Kuulin puhelimesta hyväntahtoisen hymähdyksen ja selityksen: ”Psykiatrit katsovat tehtäväkseen mielisairauden määrittämisen!”

En oikeastaan kaivannut sen laajempaa selontekoa. Olen itse välttänyt liiallista määrittämistä, koska ongelma-alueemme on niin monimutkainen ja laaja. Kun nyt tulee kysymykseen vanhusten huono kohtelu ja ilmeinen henkiseksi väkivallaksi luokiteltava suhtautuminen heidän oikeuksiinsa ihmisinä, ei kenenkään maallikkoauttajan tulisi enää kokea huonoa itsetuntoa. Nämä seikat voi nähdä aivan terveellä maalaisjärjellä, mutta todellisuuden kohtaaminen on hyvin paralleelinen narsistiseen persoonallisuushäiriöön liittyvien asioiden kanssa. Kumpikin sisältää niin uskomattomia tekijöitä, ettei niitä helposti pidä totena.

Mieltämme on aina järkyttänyt se seikka, että narsistinen henkilö sisällyttää kiu-
saamispiirissään oleviin ihmisiin kohdistuvaan väkivaltaan sellaisia asioita, mitkä
saavat hänet joskus jopa toteamaan: ”Kerropas vain jollekin ihmiselle näistä asiois-
ta, niin näet ketä pidetään hulluna. Sinä olet jo muutenkin huonoissa kirjoissa tutta-
vieni piirissä, niin että katso tarkkaan kenelle menet mitään kertomaan!”

Jossakin mielessä sama pätee vanhusten hoitoon lähes koko maassa. Näennäi-
sesti kaikki on hyvin eikä mitään räikeitä epäkohtia ole kerrottavaksi, vaikka todellisuudessa todella monet vanhukset voivat henkisesti äärettömän huonosti, ovat selvällä alasajolinjalla. Niin Matildalla kuin muillakin kaltaisillaan on katto pään päällä, lämpöä riittävästi ja ruoka viisikin kertaa päivässä. Mutta miksi vanhuksemme laitostuvat niin nopeasti? Kuinka moni ylipäätään tietää mitä laitostuminen tarkoittaa? Ei kai kovinkaan moni, päätellen siitä että tämä epäkohta on lisääntymässä katastrofaalisesti, ilman että äänekkäitä protesteja kuuluisi. Vanhukset eivät todellakaan itse protestoi, tämä tehtävä kuuluu omaisille ja vielä terveille ihmisille, joiden tulisi nyt jo ajoissa olla huolissaan omista hoitopaikoistaan.

Tietyt käsitteet on totuttu ohittamaan hyvin sujuvasti ja asiantuntevalla pään nyökkäyksellä, antaen kuva suuresta tietävyydestä. Arvostamme jokaista vanhusta ja sairasta ihmistä, olemmehan nytkin heidän asiallaan. Mutta antaaksemme oikeanlainen ymmärrys käsitteelle laitostuminen, on parasta käyttää sellaista selkokieltä, että kuulijamme ja lukijamme säpsähtää hereille ja alkaa ajatella. Laitostuminen ei tarkoita laitokseen tottumista tai siihen kiintymistä. Laitostuminen ei tarkoita valkosiiniin seiniin tottumista ja tietynlaiseen ruokaan tyytymistä. Se ei myöskään tarkoita rutiininomaiseen elämään tottumista, vaikka on sitäkin. Lyhyesti tarkoittaa laitostuminen nykykielellä sitä, että sinusta entistä lyhyemmässä ajassa tulee vihannes. Sinulla ei ole muuta mahdollisuutta niissä olosuhteissa mihin sinut on saatettu ja suorastaan pakotettu!

Minulle rakas Matilda on tämän prosessin alla, tulevaisuudessa, jos elinpäiviä vielä riittää, entistäkin voimakkaammin, sillä vierailumahdollisuuteni vähenevät huomattavasti työni johdosta. Saan asiasta jonkinasteisia omantunnon puistatuksia, koska olen tietoinen vierailujen suuresta merkityksestä. Mutta minullakin on oma elämäni ja vastuuni monista ihmisistä. Työkenttämme kattaa koko maan, ja olisi väärin jos asettaisin jonkun läheisen ihmisen hoivaamisen esteeksi jopa tuhansien elämään vaikuttavan toiminnan etenemiselle.

Tänään Matilda oli harvinaisen väsynyt. Hän oli sillä rajoilla jaksaisiko nousta vuoteesta syömään. Keskustellessani yhden sairaanhoitajan kanssa mieltäni alkoi kaivertaa epäily sen suhteen, onko vanhuksemme todella niin huonokuuloinen kuin on antanut ymmärtää. Taitaa olla viisainta välttää keskusteluja vanhusten aikana, sillä heihinkin pätee se viisaus, että he muuten kuulevat huonosti, mutta juuri silloin kun puhutaan jotakin sellaista mitä ei ole tarkoitettu heidän tietoonsa, he kuulevat kaiken.

Nyt Matilda makasi vuoteessaan, ja vaikka iltapala oli tulossa, en ajatellutkaan ottaa häntä pyörätuoliin. Päällimmäisenä ajatuksissani oli koko ajan tuota haurasta

vanhusta katsellessani: jos hän olisi päässyt vanhainkotiin, olisiko tilanne toisenlainen? Ilmeisestikin olisi, sillä tiedän hänen ajatuksensa melko tarkkaan. Hän on nyt lakannut kyselemästä siitä oikeasta paikastaan, ja useita masennukseen viittaavia tekijöitä on havaittavissa.

Kysyessäni mitä hän mieltii, jouduin toistamaan sanani pariin kertaan. Sanoja ei tullut, mutta ristiin lujasti puristetut kädet nousivat esiin peiton alta.

Edustan kristillisiä arvoja, eikä opetuksemme mukaan kenenkään mieleen tule kerääntyä katkeruutta. Mikä lie tuo ahdistava ja suuttumustakin muistuttava tunne sisimmässäni onkin, pyrin antamaan sille vain rajatun tilan. Parin viime päivän ajan olen ollut oikeastaan järkyttynyt, etenkin herätessäni aamuyöstä ja mieleen ensimmäiseksi tullessa kysymyksen siitä, kuinka ylipäättään voi olla mahdollista että näinkin tunnettu kaupunki ei välitä vanhuksistaan!

Hoitohenkilökunta ei ole tyytyväinen tilanteeseen, mutta ymmärrän hyvin etenkin hoitajien varovaisuuden, sillä heillä on kysymys työpaikan säilyttämisestä. Lääkäreillä ei luulisi olevan niinkään suurta pelkoa viran menettämisestä, mutta jostakin syystä nämä eivät kovin näkyvästi ole protestoineet tilannetta vastaan. Omaishoitajat ovat kuulemma hyvin varovaisia pelätessään joutuvansa huonoon valoon päättäjien edessä. Pelätään kunnan kostavan omaisille avustusten ja hoitopaikkojen kieltämisellä. Pelko lienee aivan turha, vai miten on? Jos tällaisten asioiden puolesta kampanjoiminen kostetaan, olemme saavuttaneet aika absurdin tilanteen!

Olen usein pohtinut sitä, pitäisikö minun kirjoittaa kaikki narsistisesta persoonallisuushäiriöstä tietämäni kokonaan uudelleen. Jos kirjoittaisin paljon tieteellisemmällä ja ammattimaisemmalla otteella, ottaisivatko ammattilaiset kirjani sanoman helpommin vastaan? Mahdollisesti jonkinlainen muutos asenteissa olisi, mutta joutuisinko itse ristiriitaan tietämykseni ja rehellisyyteni kanssa? Mahdollisestikin, sillä on kysymys asiakokonaisuudesta, josta ei todenmukaisesti voi kertoa kovin tieteellisellä tavalla.

Sam Vaknin kirjassaan ”Ilkeä itserakkaus” tuo esiin ongelman ytimen kertoessaan esiintyvien tapahtumien järjettömyydestä. Hän kuvaa narsistin olemusta, jossa ikään kuin jokin tikittää. Hän jopa toteaa, että jos vastaasi kadulla tulee kaksikymmentä ihmistä, yhdellä tikittää samalla tavoin kuin hänelläkin. Kirjoita sitten tikittämisestä ja aivan absurdeista tapahtumista tieteellisellä vakavuudella! Siitä ei varmastikaan tule mitään!

2006-02-26

Olen ollut kotona yli viikon ja tulen nyt tapaamaan Matildaa. Häntä ei näy huoneessaan ja mieleeni tulee ajatus, onko hänet nyt siirretty toiselle osastolle. Paikalle tuleva sairaanhoitaja kuitenkin kertoo hänen tavakseen tulleen ajella pitkin käytäviä

ja osastoja pyörätuolillaan. Hän kai osaltaan etsii minua, ja viereisen huoneen vanhus kertoo hänen eilen itkeneen ruokapöydässä ikävänsä.

Hetken kuluttua tuttu hahmo ilmestyy pyörätuoleineen aulaan, ja Matildan ilo on silminnähtävä. ”Voi hyvänen aika, voi hyvänen aika!” Vanhusta melkein ottaa sydämestä tämä kohtaamisen ilo. Hän oli kai jälleen kerran luullut, etten enää koskaan tulisi häntä katsomaan!

Tuntuu todella hyvältä jälleen kerran silittää hänen harmaita hiuksiaan, mutta jokin minussa itkee entistä suuremmalla murheella. Miksi juuri nyt, kun on tehty päätös, ettei Matilda enää ole kelvoinen vanhainkotiin, hän osoittaa suurinta henkistä valveutumista koko sairaalassa olonsa aikana! Hänen puheensa sisältää tutuksi tulleet elementit mielikuvituksen maailmasta, mutta suuri osa lauseista kertoo juuri tämän hetken tiedostamisesta. Tunnen voimatonta vihaa yhteiskuntaamme kohtaan, joka riistää niin monelta lapselta ja lapsenlapselta sellaisen määrän äitiyttä ja isoäitiyttä vain järjettömän säästämiskampanjan varjolla! Olisi niin paljon helpompi jälleen kerran erota Matildasta ja jättää hänet asiallisen hoitopaikan kodinomaiseen ilmapiiiriin. Nyt tunnen vastoin järkeni ilmoitusta osallistuvani suoranaiseen heitteilejättöön, koska näissä olosuhteissa vanhuksemme kärsii ja hänen henkisyytensä kuuhtuu päivä päivältä. Vaikka hänen valveutumisensa tuottaa iloa, merkitsee se samalla suurta suruakin. Olisiko sittenkin parempi, että hän pysyisi onohduksen ja tiedostamisen syövereissä, tajuamatta yhtään mitään siitä, mitä hänelle tapahtuu, missä hän on?

Miksi emme jo varhaisemmassa vaiheessa voisi tiedostaa toisen ihmisen tuomaa iloa ja läheisyyttä? Juuri nyt minusta alkaa tuntua, etten vielä koskaan oikealla tavalla osannut arvostaa tämän vanhuksen merkitystä elämälleni. Miksi vasta sitten, kun on aivan liian myöhäistä, tai kun valtava määrä aikaa on virrannut elämän virrassa, ymmärrämme kohtaamamme henkiset rikkaudet ja korvaamattomat ja ainutlaatuiset kosketukset suorastaan iankaikkisuuden kanssa? Ehkä juuri murhe laiminlyönnistä ja välinpitämättömyydestä antaa kaikelle arvokkaalle sen todellisen merkityksen, sillä tuntuu siltä, ettei ihminen ilman sisäistä tuskaa osaa arvostaa oikeastaan mitään merkityksellistä. Me näemme usein kaiken arvokkuuden vasta menettäyämme sen. Siksi on ensiarvoisen tärkeää pysähtyä tarpeeksi usein pohtimaan asettamiemme arvojen todellista pätevyyttä.

Tuskin on ollut toista aikakautta, jossa ihminen näin näkyvällä ja tietoisellakin tavalla olisi pettänyt itseään, kuin juuri tässä ajassa. Joku tuttavistamme on sitä mieltä, että ihminen on aina ollut samanlainen, mikä paradoksaalisesti pitääkin paikkansa. Mutta ottaessamme huomioon ihmisen tietomäärän kehityksen ja samalla mahdollisuuden tehokkaampaan aivojen käyttöön ja arvojen toteuttamiseen, tuntuu kuitenkin tapahtuneen aivan erikoislaatuinen takautuminen. Joka tietoa lisää, se tuskaa lisää, sanoo Pyhä Kirja. Ihminen ei olekaan ollut kykenevä kokonaisvaltaisesti toteuttamaan lisääntyneen tiedon ja teknisen kehityksen mukanaan tuomia mahdollisuuksia, yksinkertaisesti kai siitä syystä, ettei hänen henkisyytensä ole kehittynyt samassa määrin. Ihmisen olemus on sittenkin rajallinen, eikä sille ole mahdollista omaksua rajattomasti uutta. Suuri tietomäärä tuo mukanaan väistämättö-

mästi myös pelkoa hyvin monella eri tasolla. Ja koska ihminen ei halua pelätä, peittää hän tämän ei toivotun elementin jollakin mielikuvallaan tai kehittelemällään torjuntamallilla. Tämän tehdessään hän ei käsitä luovansa minuudessaan kestäättömän ristiriidan ja valheellisuuden, joka ainakin alitajunnan vaikutuksesta ilmenee erilaisina henkisinä ongelmina.

Ihminen on siis muuttunut ainakin tältä osin esi-isiinsä nähden, joilla oli suuri etuoikeus olla omaamatta sellaista määrää viisautta ja tietoa, mikä nyt on muodostumassa suureksi ongelmaksi tämän hetkisellemme sukupolvelle. Jo lapsesta lähtien ihminen ympäröidään valtavalla määrällä tietoa ja mammonaa, niin ettei ole harvinaista lukea ja kuulla perheistä, missä lapset eivät jouluna ole jaksaneet avata kaikkia paketteja, niin että tätä iloa on riittänyt sitten useammaksikin päiväksi. Tässä suhteessa on siis tapahtunut aivan valtava muutos menneisyyteen nähden. Ihmisen perusolemus on sama, mutta se osa ihmisyyttä joka tavalla tai toisella ilmoittaa itsestään näkyvällä ja havaittavalla tavalla, on muuttunut pelottavassa määrin.

Koska isällä ja äidillä ei ole aikaa eikä voimiakaan huomioida jälkeläisiään oikealla tavalla, on vanhemmuus ja kasvatustapa luovutettu halvimmalle mahdolliselle opettajalle ja kasvattajalle, joka samalla toimii kansainvälisenä kotijumalana miljoonille ja mahdollisesti miljardeille ihmisille: televisiolle. Saksalaiset kutsuvat television katsomista ”fernsehen” mikä suomennettuna tarkoittaa kaukokatsomista. Tämä vanhemmuuden luovutus ei missään suhteessa ole kaukonäköistä, vaan hyvin likinäköistä. Siitä on selvät todisteet nähtävissä tänä päivänä.

Puhumme sitten Matildasta tai Matista ja Maijasta, Liisasta ja Jussista, on tämä ”kotijumala” kaikkien muiden nykyajan keksintöjen ja oivallusten rintamassa aikaansaanut suorastaan kestäättömän tilanteen. Kutsumme sitä mielellään ”näennäisyyden maailmaksi”, eräänlaiseksi luonnevikaiseksi harhaksi, jossa sanat ja todellisuus eivät juurikaan kohtaa. Ihminen ei loputtomasti voi harhauttaa itseään, vaan elämän realiteetit ovat niin syvällä geneeissämme, että jos ne eivät mitään muuta voi, panevat ne alitajuntamme muistuttamaan olemassaolostaan. Ikävä kyllä nämä viestittämiset enimmäkseen tulevat julki hyvin epämieluisella tavalla!

2006-04-16

Istuin hetki sitten tunnin Matildan vuoteen vierellä. Hän ei viikkoon ole istunut pyörätuolissa saatuaan jonkinasteisen infarktinkin. Hän oli juuri aloittanut ruokailun ja tervehti minua iloisesti, kuten oikeastaan aina.

Tämä vierailu oli muista poikkeava monessa suhteessa. Olen aina vierastanut vuoteen vieressä istumista ennen kaikkea Matildan huonon kuulon johdosta. Hänen

kanssaan keskusteleminen edellyttää aika voimakasta äänen käyttöä, mikä ei varmaankaan ilahduta muita huoneessa olevia. Nyt eräs vanhuksista oli lomalla lastensa luona ja yksi ruokaili aulassa. Siten huoneessa oli vain viereisessä vuoteessa torkkuva potilas. Näin meni vierailu jotenkuten mukavasti. Mutta huomionarvoisin seikka oli itse Matildassa. Hän ei keskustelumme aikana puhunut oikeastaan mitään sekavuuteen viittaavaa.

Tämä on hyvin ristiriitainen seikka näissä olosuhteissa. Toisaalta olen iloinen hänen selvistä ajatuksistaan ja aivan järkevästä kommentistaan, toisaalta taas kaikki tämä tuottaa tuskaa, etenkin kun ajattelee mitä Matilda jälleen kerran totesi: ”Mikähän oikein on minun elämäni tarkoitus?” Tätä sanoessaan hän loi silmäyksen ympäri huonetta. Hän tiedosti jälleen kerran, tietäen minunkin ajattelevan samalla tavalla: ”Miksi minun täytyy olla tällaisissa olosuhteissa?”

Yksi ystävästäni kertoi keskustelleensa useaan otteeseen Matildan kanssa. Tälle Matilda oli ihmetellyt useaankin kertaan niitä olosuhteita joissa joutui elämään sairaalassa: ”On tämä aivan kummallinen paikka, kun kukaan ei halua puhua kanssani.” Tällä hetkellä osastolla on aika huonokuntoista porukkaa, niin että monet vain nuokkuvat tuolissaan tai nojaavat tuntikausia pöytään. Matildalla on nyt vireä kautensa sydänviasta huolimatta, niin että hän kaipaisi ajatustenvaihtoa lähellä olevien ihmisten kanssa. En yhtään hämmästele sitä, että hän ystävälleni kertoi pohtivansa, että kenessä oikein on vika, hänessä vai kumppaneissa.

Markku Vuori
Copyright 2006
Ihminen tavattavissa ry